

Z duszy wielkopolskiej – patriotyzm gospodarczy dziś

Biblioteka Raczyńskich, Poznań, grudzień 2017

Jan Parczewski, ekspert GRSWS

Piotr Hofman, prezes RGSWS

wykład

WSTĘP

- **Tło historyczne wielkopolskich doświadczeń** _____ **2**
 - **Rada Gospodarcza Strefy Wolnego Słowa a patriotyzm gospodarczy –**
Piotr Hofman, Prezes GGSWS _____ **3**
- CZĘŚĆ I. PATRIOTYZM** _____ **4**
- CZĘŚĆ II. PATRIOTYZM GOSPODARCZY** _____ **18**
- CZĘŚĆ III. POLSKI PRZEMYSŁ PRZYSZŁOŚCI** _____ **35**

Tło historyczne wielkopolskich doświadczeń

- **„Z polskiego doświadczenia historycznego wiemy, a ta utrwalona wiedza przekłada się na codzienne postawy do dziś, w odmienionych warunkach, że zaufanie i lojalność wobec państwa może brutalnie zwrócić się przeciw obywatelowi. Ponieważ budżet Komisji Kolonizacyjnej pochodził z podatków płaconych przez wszystkich obywateli, w tym także Polaków, zmuszano ich w ten sposób do współfinansowania akcji wynaradawiania ziem polskich”** [Grzegorz Kucharczyk, rok 2016].
- **„Niemcy tylko bogacą się na polskim groszu, potem odchodzą i knują ustawy przeciwko Polakom. Za własne pieniądze fundują sobie Polacy wrogów”** [z przemówienia, rok 1911].
- **Po latach państwo nadal odbierane jest przez wielu jako niepotrzebne i nieprzyjazne, na przykład jako rabujące obywatela podatkami. Stąd potrzeba przywrócenia zaufania obywateli do państwa** (omówić relację państwo – obywatele).

Pytania wywoławcze

- **„Polska montownią i spichlerzem, czy silnym podmiotem przemysłowym?”**
- **„Podatki: rabunek i haracz czy sprawiedliwa danina społeczna?”**

Rada Gospodarcza Strefy Wolnego Słowa a patriotyzm gospodarczy

Piotr Hofman

- **Skrótowe informacje ogólne**
- **Wybrane inicjatywy Rady**
 - ◇ **Definicje w gospodarce**
 - ◇ **Racjonalny Patriotyzm Gospodarczy**
 - ◇ **Polski Przemysł Przyszłości**

CZĘŚĆ I. PATRIOTYZM

[łac. < gr.], w znaczeniu ogólnym wszelkie umiłowanie ojczyzny jako miejsca swojego pochodzenia i/lub zamieszkania

Spis treści:

● Pojęcia bazowe _____	5
◇ kraj: terytorium vs ojczyzna _____	6
◇ naród / narodowość _____	7
◇ obywatele / Naród Polski _____	9
◇ państwo _____	10
◇ patriotyzm _____	11
● Podmioty i wykładnie patriotyzmu _____	13
● Wykładnie polskiego patriotyzmu w okresach historycznych _____	14
● Wybrane wykładnie pragmatyczne patriotyzmu	
◇ pozytywizm _____	15
◇ patriotyzm nowoczesny _____	16
◇ patriotyzm racjonalny _____	16
◇ patriotyzm gospodarczy _____	17

Pojęcia bazowe

Podmioty, posiadające mandat do tworzenia obowiązujących ogólnokrajowo* wykładni patriotyzmu:

- **naród**
- **obywatele**
- **państwo**

* **kraj:** dwa znaczenia

- **obszar państwa**
- **ojczyzna**

(obejmuje zasoby ludzkie, materialne i niematerialne)

kraj: obszar państwa

Terytorium, zamknięte granicami państwa – także nad i –pod wodą; również enklawy (bez terytoriów ambasad, pokładów statków)

kraj: ojczyzna (Polska)

W odniesieniu do danej zbiorowości, to przestrzeń, wyznaczona miejscem:

- urodzenia,
- zamieszkiwania przez istotną część życia,
- pochodzenia przodków bądź rodziny.

Uwagi:

- ◇ kryterium drugie a czasem nawet pierwsze są podważane w niektórych wykładniach innych,
- ◇ ojczyzna to wspólny atrybut określonej zbiorowości,
- ◇ przestrzeń ta obejmuje zasoby ludzkie, zasoby materialne i niematerialne,
- ◇ przestrzeń ta zawiera obszar kulturowy, społeczny, polityczny oraz gospodarczy. Obszary te są wzajemnie sprzężone.

naród / narodowość

- **zbiorowość, posiadająca określoną ojczyznę**
- **najogólniej, naród to wspólnota o podłożu etnicznym, gospodarczym, politycznym, społecznym i kulturowym wytworzona w procesie dziejowym, przejawiająca się w świadomości swych członków.**

naród / narodowość (c.d.)

W języku polskim słowo „narodowość” oznacza przynależność lub pochodzenie narodowościowe i etniczne, ale niekiedy używane jest także w znaczeniu obywatelstwo.

- **kryterium obiektywne** – wg określonych obiektywnie kryteriów; w prawie polskim obecnie nie stosowane
- **kryterium subiektywne** - w obecnym prawie polskim narodowość osoby określa się jedynie na podstawie jej deklaracji / autoidentyfikacji – wg tego kryterium sporządzane są przez GUS dane ludnościowe. Tzn. **każda osoba, która ma / otrzymała polskie obywatelstwo, może wg swojego uznania i bez deklarowania czegokolwiek innego określić swą narodowość.**

Wg spisu powszechnego z 2011, obywatele polscy zamieszkani w Polsce zadeklarowali się m.in. jako:

- Polacy - 97,09%
- Niemcy – 147 814 = 0,38%
- Rosjanie – 13 046 = 0,034%
- Żydzi – 7508 = 0,018%

38 mln Polaków jest zameldowanych w Polsce.

Dodatkowo, ok. 13-15 mln Polaków żyje poza granicami kraju.

obywatele / Naród Polski

wg obecnej Konstytucji RP obywatele polscy określani są jako „Naród Polski” - to w istocie bardziej nazwa własna, niż określenie osób o narodowości polskiej (Polaków).

Do sprawy tej odnosi się wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 września 2008 r., w którym **Trybunał wskazał, że pojęcie „Narodu Polskiego” jest zdefiniowane w preambule Konstytucji i zostało powiązane z posiadaniem obywatelstwa polskiego, a nie z przynależnością narodową.**

Obywatelstwo polskie można uzyskać:

- z mocy prawa (zasada prawa krwi, zasada prawa ziemi)
- przez nadanie obywatelstwa polskiego (każdemu, wg decyzji prezydenta)
- przez uznanie za obywatela polskiego (wg kryteriów, przez wojewodę)
- przez przywrócenie obywatelstwa polskiego (sprzed 1999 r.)

Obywatelstwa nie można urzędowo cofnąć / zabrać

Obywatelstwa można się jedynie własnowolnie zrzec

Uwaga: jakkolwiek liczba Polaków W USA to ok. 10 mln, to uczestnictwo w polskich wyborach jest rzędu 100 tys. (1%). Przyczyna główna: przepisy dotyczące uprawnień do głosowania Polonii, nie do końca konsyistentne z zasadami dotyczącymi obywatelstwa.

państwo

- **to organizacja polityczna. Sensem jego istnienia, osią jego zainteresowania jest rządzenie społeczeństwem. Jest organizacją globalną, rządzącą całym społeczeństwem;**
- **to organizacja przymusowa; ma monopol terytorialny na stanowienie i wykonywanie prawa. Normy prawne pochodzące od państwa mogą być w razie chęci aparatu państwowego wymuszone fizycznie. Państwo ma monopol na stosowanie przemocy w celu pozyskania środków na swoje finansowanie – w razie niepłacenia podatków państwo może użyć przemocy fizycznej aby wymusić ich zapłacenie;**
- **nie musi i często nie jest emanacją dążeń i potrzeb ani narodu, ani społeczeństwa. Przy braku realizacji obietnic wyborczych dotyczy to także państw demokratycznych.**

patriotyzm

- [łac. < gr.], w znaczeniu ogólnym wszelkie umiłowanie ojczyzny jako miejsca swojego pochodzenia i/lub zamieszkania;
- (łac. patria,-ae = ojczyzna, gr. patriotes) – postawa wobec ojczyzny, obejmująca:
 - szacunek,
 - umiłowanie,
 - oddanie,
 - chęć ponoszenia za nią ofiar,
 - pełną gotowość do jej obrony, w każdej chwili.

Postawa patriotyczna manifestuje się poprzez:

- przedkładanie celów ważnych dla ojczyzny nad osobiste,
- gotowość do pracy dla jej dobra,
- poświęcenie dla niej, w razie potrzeby, własnego zdrowia lub nawet życia,
- umiłowanie i pielęgnowanie narodowej tradycji, kultury czy języka,
- poczucie więzi społecznej, wspólnoty kulturowej oraz solidarności z własnym narodem i społecznością.

patriotyzm – uwagi podsumowujące

- **patriotyzm to określonego rodzaju stosunek do ojczyzny;**
- **z ojczyzny wywodzi się w sposób bezpośredni naród, a nie inne podmioty;**
- **naród jest podstawowym i najważniejszym podmiotem patriotyzmu;**
- **definicja patriotyzmu generalnie nie określa jego podmiotu;**
- **przestrzeń patriotyzmu, podobnie jak ojczyzny, zawiera obszar kulturowy, społeczny, polityczny, gospodarczy. Obszary te są wzajemnie sprzężone.**

Podmioty i wykładnie patriotyzmu

Twórcy wykładni ogólnokrajowych:

- **naród** - osoby o narodowości polskiej, Polacy, w tym także Polonia
- **obywatele** – oczekiwanie polskiego patriotyzmu od obywateli polskich, wywodzących się z innych ojczyzn jest co najmniej dyskusyjne, a w obszarze gospodarki w istocie niemożliwe.

Powyższe podmioty tworzą w sposób rozmyty często dość rozbieżne **wykładnie patriotyzmu**, z zasady w procesie historycznym. Odczyt tychże wykładni jest możliwy metodami statystycznymi, poprzez odpowiednie sondaże i analizy. **Wykładnie większościowe uznać należy za podstawowe.**

W sposób czynny, mniej lub bardziej wyrazisty **wykładnie patriotyzmu** są rozwijane i porządkowane na bazie **wykładni narodowych / obywatelskich** przez:

- **państwo** (I sektor) – państwowa wykładnia p. ma obiektywnie charakter ogólnokrajowy, podobnie jak nie zawsze tożsame z nią ww. większościowe wykładnie narodowe / obywatelskie.

Twórcy wykładni własnych / autorskich / lokalnych:

- **partie i ugrupowania polityczne**
- **organizacje pozarządowe** (III sektor) – fundacje i stowarzyszenia oraz niesformalizowany IV sektor, np. ruchy konsumenckie
- **osoby indywidualne** – pisarze, poeci, naukowcy - gł. historycy i socjologowie, encyklopedyści, eksperci, publicyści.

Wykładnie polskiego patriotyzmu w okresach historycznych

- **okres romantyzmu** (Mickiewicz, Słowacki...)
- **okres pozytywizmu** (po powstaniu styczniowym 1863).
- **okres neoromantyzmu (Młoda Polska)** – po kryzysie pozytywizmu;
- **okres międzywojenny (II RP)** – paradoksalnie mało wyrazisty
- **okres wojny**
- **okres socjalizmu (PRL)**
- **okres pookrągłostołowy (III RP)** – najczęstszą cechą wspólną są w różnym nasileniu i proporcjach wątki antykomunistyczne i prokościelne.

pozytywizm

Polski pozytywizm stawiał racjonalne rozumowanie ponad emocjami. Celem było uzyskanie suwerenności państwa polskiego. Polscy pozytywiści metodę podtrzymania polskiej tożsamości widzieli nie w powstaniach narodowych, ale pracy i **konstruktywnym patriotyzmie**.

Założenia:

1. **nowy wzór patriotyzmu** – zastąpienie walki pracą na rzecz ojczyzny;
2. **praca u podstaw** – pomoc warstw najwyższych warstwom najniższym;
3. **praca organiczna** – państwo to organizm, konieczna jest współpraca warstw;
4. **emancypacja kobiet** – danie kobietom szansy na samodzielne utrzymanie;
5. **asymilacja Żydów** – włączanie Żydów w obręb polskiego społeczeństwa;
6. **bogacenie się** – bogacić się nie dla siebie tylko dla wzmocnienia państwa;
7. **utrzymanie polskiej ziemi** w polskich rękach;
8. **potępienie argonautyzmu** – emigracja zarobkowa to zdrada narodowa.

Program pozytywistyczny zakończył się niepowodzeniem. Negatywne efekty programu pozytywistycznego w praktyce - por. „Lalka”, „Kroniki” Prusa, prace prof. Feliksa Konecznego.

W latach 1864-1914 ziemie polskie opuściło 4 327 000 Polaków, którzy zmuszeni byli udać się na emigrację w poszukiwaniu pracy i chleba. Ich majątność przechodziła w obce ręce (por. J. Topolski "Dzieje Polski," s. 532).

patriotyzm nowoczesny vs racjonalny

- **patriotyzm nowoczesny (państwowy)** – na bazie państwowego utylitaryzmu;
utylitaryzm – użyteczność; ważne jest tylko, czy daje on więcej efektów korzystnych czy szkodliwych [z punktu widzenia państwa]. W potocznym znaczeniu utylitaryzm to dążenie do osiągnięcia celów praktycznych, materialnych.
- **patriotyzm racjonalny** – na bazie przesłanek racjonalnych;
racjonalizm - przewaga rozumu nad wiarą;
tworzenie, rozwijanie, akceptacja i preferowanie warunków i rozwiązań racjonalnie korzystnych dla kraju ojczystego - ojczyzny, a co za tym idzie bezpośrednio bądź pośrednio dla narodu / obywateli;

Uzupełnienie patriotyzmu racjonalnego, dokonane przez Radę Gospodarczą SWS:

- ◇ **racjonalizm krytyczny** - w zgodzie z Popperem, jako tradycja swobodnego dyskusowania teorii, mająca na celu ich modyfikację.
- ◇ **mierzalność** – warunek konieczny kontrolowanego wprowadzenia zmiany.

patriotyzm gospodarczy

- **to przypadek szczególny patriotyzmu, obejmujący sferę gospodarczą - w odróżnieniu od patriotyzmu postrzeganego całościowo, obejmującego sprzężony obszar kulturowy, społeczny, polityczny oraz gospodarczy**
- **nie jest bytem samym w sobie, oddzielnym znaczeniowo od pojęciowego rdzenia patriotyzmu**

CZĘŚĆ II. PATRIOTYZM GOSPODARCZY

Spis treści

1. **Spis treści**
2. Ujęcia patriotyzmu – **przykład 1, czyli dyskurs nie do końca racjonalny**
3. Ujęcia patriotyzmu – **celem racjonalnego dyskursu, potrzebne definicje wstępne**
4. Ujęcia patriotyzmu – **przykład 2a, czyli konkurencja jedynie na rynku zewnętrznym**
5. Ujęcia patriotyzmu – **przykład 2b, czyli pułapka zrównoważonego rozwoju bez dobrej puenty**
6. Ujęcia patriotyzmu – **przykład 3, czyli lojalność względem własnego narodu**
7. Ujęcia patriotyzmu – **przykład 4, czyli przeciw, a nawet za**
8. Ujęcia patriotyzmu – **przykład 5, czyli patriotyzm nowoczesny**
9. Ujęcia patriotyzmu – **przykład 6, czyli interesariusze patriotyzmu gospodarczego 1/2 oraz ekonomia strukturalna w Niemczech**
10. Ujęcia patriotyzmu – **czyli ujęcie systemowe: interesariusze patriotyzmu gospodarczego 2/2**
11. Ujęcia patriotyzmu – **emocjonalne vs racjonalne**
12. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG) – **co to jest**
13. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG) – **składniki**
14. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG) – **znaczenie kapitału niematerialnego**
15. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG) – **znaczenie pracy ludzkiej**
16. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG) – **struktura produktu brutto – rysunek**
17. **Podstawowe wnioski**

2. Ujęcia patriotyzmu – przykład 1, **czyli dyskurs nie do końca racjonalny**

Beata Szydło:

- „Promować wszystko to, co polskie, budować **polską markę**, kupować **polskie produkty(?)**, wspierać **polskie firmy(?)**” Na mecie powinien być **patriotyzm gospodarczy** przekładający się na **dobro ojczyzny**” – **Patriotyzm Gospodarczy / Puls Biznesu 2016**
- „Ze wzrostu korzystały zagraniczne firmy(?). Chcemy to zmienić. Coraz więcej mówi się o tym, że to właśnie polski kapitał i polskie firmy(?) są solą naszej(?) gospodarki, chcemy robić wszystko i wspierać je, żeby rozwijały się i konkurowały z najlepszymi” – **Krynica 2017**

3. Ujęcia patriotyzmu – celem racjonalnego dyskursu, potrzebne są definicje wstępne:

- **Naród Polski** – wg Konstytucji RP to wszyscy **obywatele** Polski.
- **Gospodarka narodowa** – w przyjętej retoryce dotyczy wyłącznie obszaru geograficznego i jest mierzona poprzez **PKB**; **jednakże dochód narodowy** – to dochód wytwarzany przez firmy polskie z kapitałem polskim [narodowe firmy polskie], mierzony jako **PNB** (**terminy wysoce niespójne**).
- **Gospodarka polska** – w przyjętej retoryce utożsamiana z **gospodarką narodową**;
- **Firmy polskie** – w przyjętej retoryce wszystkie firmy zarejestrowane w Polsce (por. art. 11 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym), wytwarzające PKB.
- **Przedsiębiorca polski** – w przyjętej retoryce udziałowiec **firmy polskiej**, j.w. (por. art. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej)
- **Produkt polski** – w przyjętej retoryce produkt, dystrybuowany (sic!) przez **firmę polską** (kod 590)

Pojęcia precyzujące, stosowane przez nas:

- **Narodowa firma polska** – **firma polska** z kapitałem polskim
- **Gospodarka obywatelska** – tworzona przez **naród / obywateli** danego państwa
- **Gospodarka rodzima (własna)** – tworzona przez **naród / obywateli** państwa na jego terytorium
- **Narodowy produkt polski** – tworzony przez **narodowe firmy polskie**, **we w pełni polskim łańcuchu wartości dodanej VAC (value-added-chain)**

4. Ujęcia patriotyzmu – przykład 2a, **czyli konkurencja jedynie na rynku zewnętrznym**

Mateusz Morawiecki (1/2):

- Ważne, by budować naszą politykę opartą o patriotyzm gospodarczy (?), wtedy wzrasta zaufanie do państwa. Patriotyzm jest fundamentem - tam, gdzie jest patriotyzm państwowy tam pojawi się również patriotyzm gospodarczy - 28.10.2016
- Silna gospodarka(?) musi się opierać na polskim kapitale, który będzie zdolny do przedsięwzięć innowacyjnych. (...) Musimy wyrównać szanse polskiego kapitału w międzynarodowej konkurencji, żeby dać mu możliwość rozwinięcia skrzydeł. Nie może być tak, że w wyścigu na równych prawach bierze udział bolid Formuły 1 i skuter czy syrenka. **Mamy bardzo silnych inwestorów zagranicznych w Polsce, czas pomyśleć o zwiększeniu siły polskich inwestorów za granicą** - 7.11.2015. **Brak niezwykle znaczącego uzupełnienia: „a także o zwiększeniu siły polskich inwestorów w kraju!”**

5. Ujęcia patriotyzmu – przykład 2b, czyli pułapka braku równowagi bez dobrej puenty

Mateusz Morawiecki (2/2),

dokument rządowy **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR):**

- Pułapka braku równowagi: „Krajowy kapitał jest podstawą stabilności wszystkich gospodarek rozwiniętych i dynamiczny wzrost jego roli stanowi podstawowy priorytet państwa (2016) / priorytet (2017) ”. Naszym zdaniem, właśnie to stanowi syntezę patriotyzmu gospodarczego.
- „Celem polskiego rządu musi być zatem stymulowanie aktywności **polskich firm (?)** tak, **aby obecność zagranicznego kapitału wzmacniała perspektywy wzrostu gospodarczego(?)**”, SOR 2016; Przede wszystkim powinno być raczej: „ stymulowanie aktywności **polskich firm (?)** tak, **aby**” wzrastała ich konkurencyjność, na rynku wewnętrznym oraz zewnętrznym.
- Generalnie, brak słownika używanych pojęć.
- Pojęcie patriotyzmu gospodarczego nie zostało użyte / wykorzystane ani razu.
- Do PKB odniesiono się 147 razy, do PNB – ani razu (w przeciwieństwie do stosownej prezentacji Ministerstwa z lutego 2016).

6. Ujęcia patriotyzmu – przykład 3, **czyli lojalność względem własnego narodu**

Jarosław Kaczyński:

- Podstawą funkcjonowania władzy w Polsce powinien być patriotyzm gospodarczy, rozumiany jako obrona interesów polskich przedsiębiorców(?) i pracowników - 05.05.2014
- Jedyną właściwą postawą wobec gospodarki i państwa jest patriotyzm. Patriotyzm w polskiej tradycji jest utożsamiany z walką. Jest także utożsamiany z poświęceniem. Taka była nasza historia. **Ale czas dzisiejszy nakazuje nam powiedzieć, że jest dziś potrzebny taki patriotyzm, który sytuuje się w sferze gospodarczej (...)** - 31.01.2011
- **Patriotyzm to lojalność wobec własnego narodu.**- 18.02.2011, **Trawestując wprost tę tezę JK: Patriotyzm gospodarczy to lojalność wobec własnego narodu w obszarze gospodarki.**

7. Ujęcia patriotyzmu – przykład 4 **czyli przeciw, a nawet za**

Tomasz Wróblewski:

- **Patriotyzm gospodarczy to nic innego jak forma okradania społeczeństwa z wolności osobistych** – z prawa do nieskrępowanego bogacenia się i szans na wzrost dobrobytu. (...) Donald Tusk nie używa tego terminu, ale otwarcie promuje innego potworka intelektualnego – **narodowe czempiony**. **17.06.2011**

Potem nastąpiła zmiana akcentów:

- **Państwa muszą bronić albo wspierać rodzimy kapitał**. Problem pojawia się wtedy, gdy pieniądze, które mają jakąś swoją flagę i ogromne możliwości, inwestuje się w kraju o nieproporcjonalnie mniejszych możliwościach i kapitale. Takim przykładem jest NAFTA, czyli porozumienie USA z Meksykiem. **21.03.2016**

8. Ujęcia patriotyzmu – przykład 5, **czyli patriotyzm nowoczesny**

Klub Jagielloński – Akademia Nowoczesnego Patriotyzmu:

patriotyzm gospodarczy to rozwój postawy przedsiębiorczej, wspieranie i docenianie polskich przedsiębiorców(?) np. przez **kupowanie polskich produktów(?)**, zakładanie i rozwijanie własnej działalności gospodarczej, tworzenie nowych miejsc pracy, dbałość o rozwój gospodarczy(?) i rozwój zaawansowanych technologii.

9. Ujęcia patriotyzmu – przykład 5, czyli interesariusze patriotyzmu gospodarczego (1/2) oraz ekonomia strukturalna w Niemczech

Jacek Łęski, Michał Kuź:

W „Bez retuszu” o patriotyzmie gospodarczym. „Czy to pojęcie jest w ogóle do ustalenia?”

Dziennikarz ekonomiczny Jacek Łęski, gospodarz nowego programu TVP1 „Chodzi o pieniądze”, dowodził, że **trudno mówić o jednym patriotyzmie gospodarczym**. – To się dzieli na dwie kategorie: **patriotyzm konsumencki**, gdy konsumenci podejmują wybory z powodu patriotycznego, np. wspierają lokalnych producentów, i **patriotyzm gospodarczy dotyczy przedsiębiorców, który zakłada np. kooperacje przedsiębiorcze** – wyliczał.

– Dodałbym trzeci element – wskazywał natomiast politolog, dr Michał Kuź, mając na myśli **patriotyzm samego państwa**. – Nie jest do końca tak, że państwo nie ma do odegrania żadnej roli, jeśli chodzi o tworzenie ram dla rozwoju gospodarczego – przekonywał.

Niemiecki przykład. W Niemczech mówi się o rozwojowym modelu państwa, o tzw. **ekonomii strukturalnej**, czyli o tworzeniu takiego modelu, **który łączy najlepsze elementy gospodarki wolnorynkowej ze stymulowaniem rozwoju rodzimych przedsiębiorstw i gospodarki** – powiedział.

21.03.2016

10. Ujęcia patriotyzmu – interesariusze patriotyzmu gospodarczego (2/2)

Ujęcie systemowe

Sektory działalności społeczno-gospodarczej:

- **pierwszy** - publiczny / państwowy / non-profit
- **drugi** – prywatny / rynkowy / for-profit
- **trzeci** – obywatelski / pozarządowy / non-profit – organizacje pozarządowe
- **czwarty** – oddolne inicjatywy obywatelskie, niesformalizowane i spontaniczne, w tym ruchy konsumentów / non profit

11. Ujęcia patriotyzmu – emocjonalne vs racjonalne

Patriotyzm może być rozumiany:

- emocjonalnie, jako miłość i gotowość poświęceń do kraju - ojczyzny, czy też
- racjonalnie, jako tworzenie, rozwijanie, akceptacja i preferowanie warunków oraz rozwiązań racjonalnie korzystnych dla ojczyzny, a co za tym idzie bezpośrednio bądź pośrednio dla jej narodu. W Polsce, mało zróżnicowanej narodowościowo, w zastępstwie narodu można mówić także o obywatelach – Narodzie Polskim, zgodnie z jego definicją w Konstytucji RP.

12. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG)

Co to jest

RPG to postawa oraz racjonalne działanie na rzecz gospodarczego dobrostanu obywateli – przede wszystkim poprzez rozwój polskich, narodowych, obywatelskich **czynników produkcji – kapitału (por. pułapka zrównoważonego rozwoju) oraz pracy ludzkiej.**

13. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG)

Składniki RPG

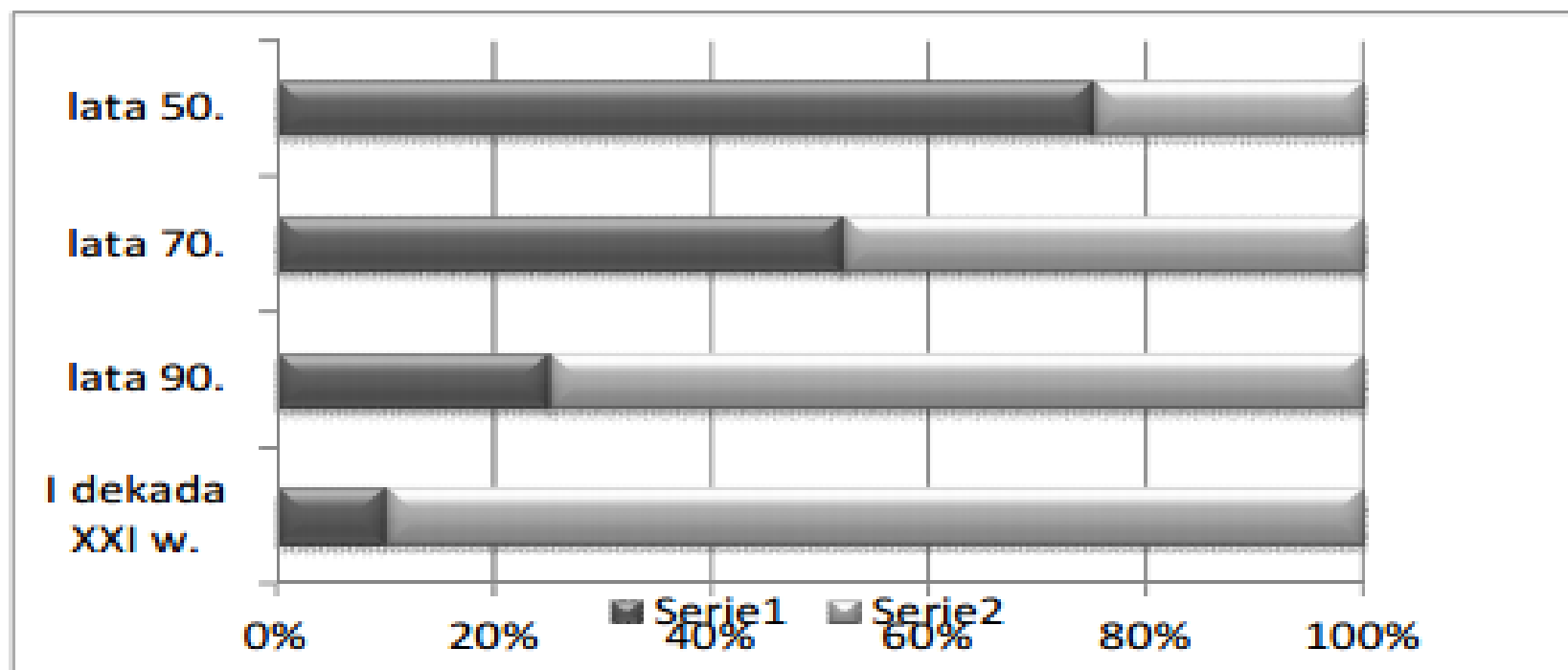
Wskaźnik gospodarczy z wyboru, adekwatny do mierzenia RPG to PNB, budowany przez obywatelskie **czynniki produkcji**:

- **kapitał materialny** (zasoby materialne, w tym ziemia)
- **kapitał niematerialny** (struktura i kultura organizacji, wiedza, know-how)
- **praca ludzka**

14. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG)

Kapitał niematerialny

Rysunek 1. Struktura udziału aktywów materialnych i niematerialnych w wartości przedsiębiorstw

Seria 1- aktywa materialne

Seria 2 – aktywa niematerialne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Unni, 2010, s. 62]

15. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG)

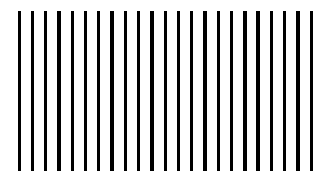
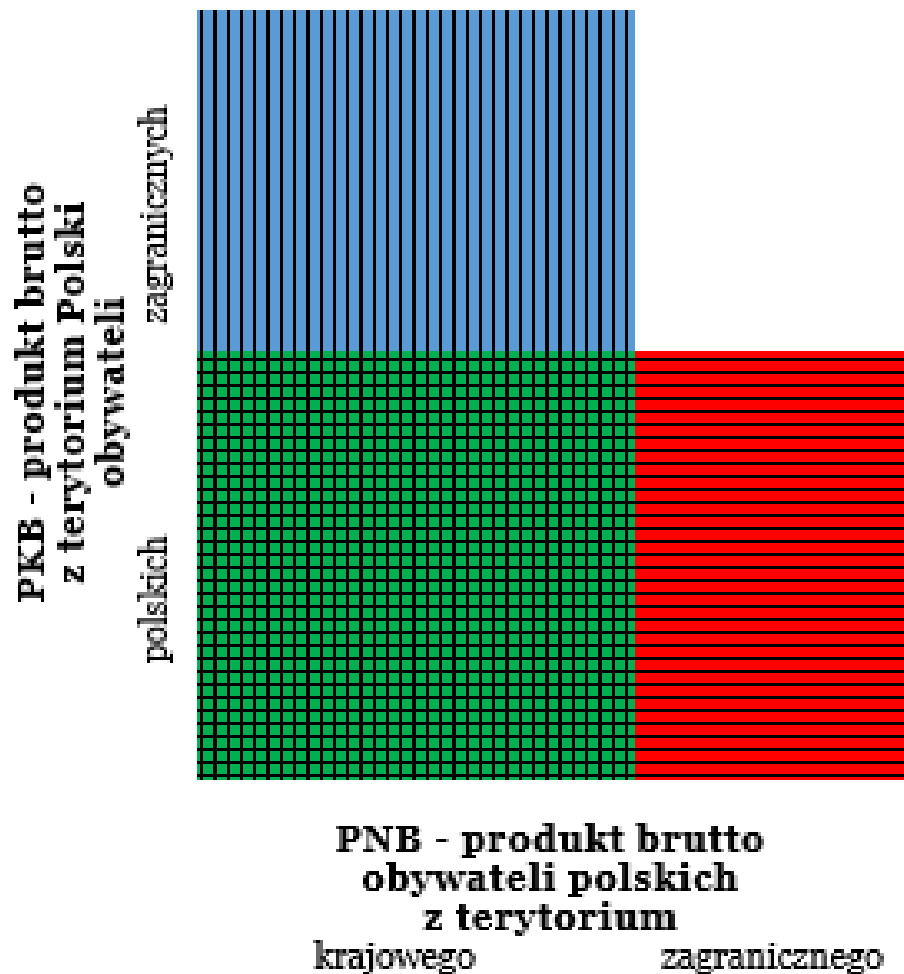
Praca ludzka

Kelso i ekonomia binarna

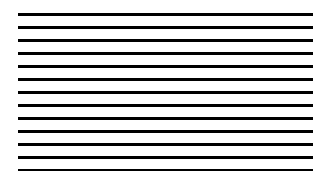
Współczesna gospodarka wytwarza niebezpieczną nierównowagę. **Za wytwórczość w coraz większym stopniu odpowiada kapitał (postęp technologiczny zwiększa produktywność maszyn), a w coraz mniejszym stopniu praca.** Skutkiem tego wartość pracy spada. Praca zaś jest jedynym produktywnym aktywem większości społeczeństwa, co oznacza, że w obecnych warunkach po prostu musi ono regularnie biednieć. Jak obrazowo opisuje to dr Krzysztof Nęczyński na łamach portalu ObserwatorFinansowy.pl: **„Rośnie siła nabywca Buffettów i Kulczyków, których wszystkie potrzeby konsumpcyjne są już zaspokojone, a nie rośnie tych, którzy mają je niezaspokojone. Chronicznie brakuje popytu”.** Te obserwacje są kluczowe dla „ekonomii binarnej” – zestawu teorii, za których założyciela uznaje się właśnie Kelso.

16. Racjonalny patriotyzm gospodarczy (RPG)

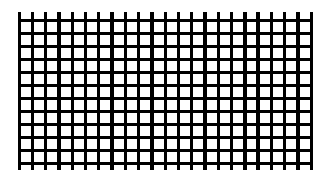
Struktura produktu brutto - rysunek

Obszar gospodarki narodowej (sic!) (PKB)

Obszar gospodarki obywatelskiej (PNB)

Obszar gospodarki ojczystej / własnej (PWB)

PKB, PNB, PWB – różnią się jedynie obszarem, w którym są określane

17. Podstawowe wnioski

1. **Definicje w gospodarce: racjonalny dyskurs wymaga dookreślenia pojęć!** Potrzebne są działania na rzecz zmiany stanu rzeczy w środowisku polityczno-gospodarczym.
2. **Obok PKB, upublicznić PNB i strukturę wewn. dochodu.**
3. **Patriotyzm gospodarczy – dookreślić oficjalne znaczenie, powołać jednostkę / zespół monitorujący jego przestrzeganie zgodnie z zasadą, że „podstawą funkcjonowania władzy w Polsce powinien być patriotyzm gospodarczy, rozumiany jako obrona interesów polskich przedsiębiorców i pracowników” – Jarosław Kaczyński, 05.05.2014**

CZĘŚĆ III. POLSKI PRZEMYSŁ PRZYSZŁOŚCI

Opinia o projekcie ustawy o Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości

Spis treści:

1. Nazwa	2
2. Cel projektu	3
3. Wspierane podmioty	4
4. Sposób wspomagania	5
5. Obszar wspomagania	6
6. Uwagi końcowe	15

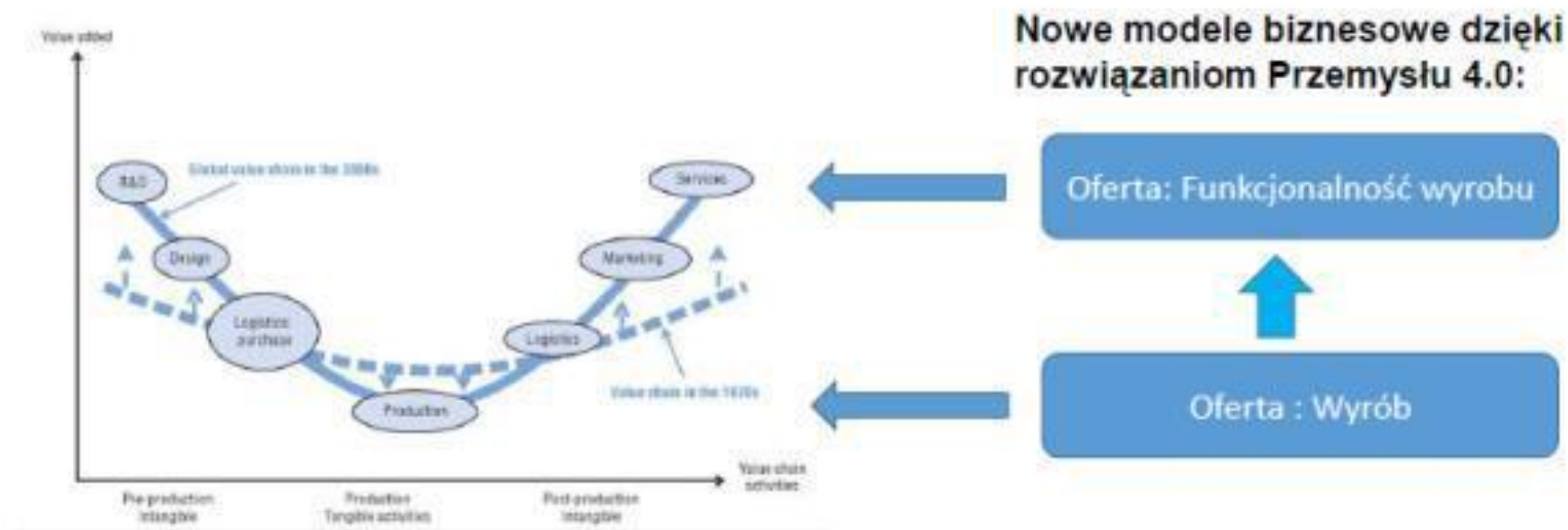
1. Nazwa: Platforma Przemysłu Przyszłości vs Polski Przemysł Przyszłości

2. Cel projektu: konkurencyjność globalna vs konkurencyjność, w tym globalna

3. Wspierane podmioty: polscy przedsiębiorcy vs przedsiębiorcy z kapitałem polskim

Dbłość o polski kapitał to podstawa racjonalnego patriotyzmu gospodarczego

4. Sposób wspomagania: transformacja cyfrowa vs transformacja biznesowa

Źródło: projekt ustawy o Fundacji Polska Platforma Przemysłu. Wątek nie został rozwinięty w projekcie.

Transformacja cyfrowa: narzędzia zmiany
Transformacja biznesowa: cel zmiany

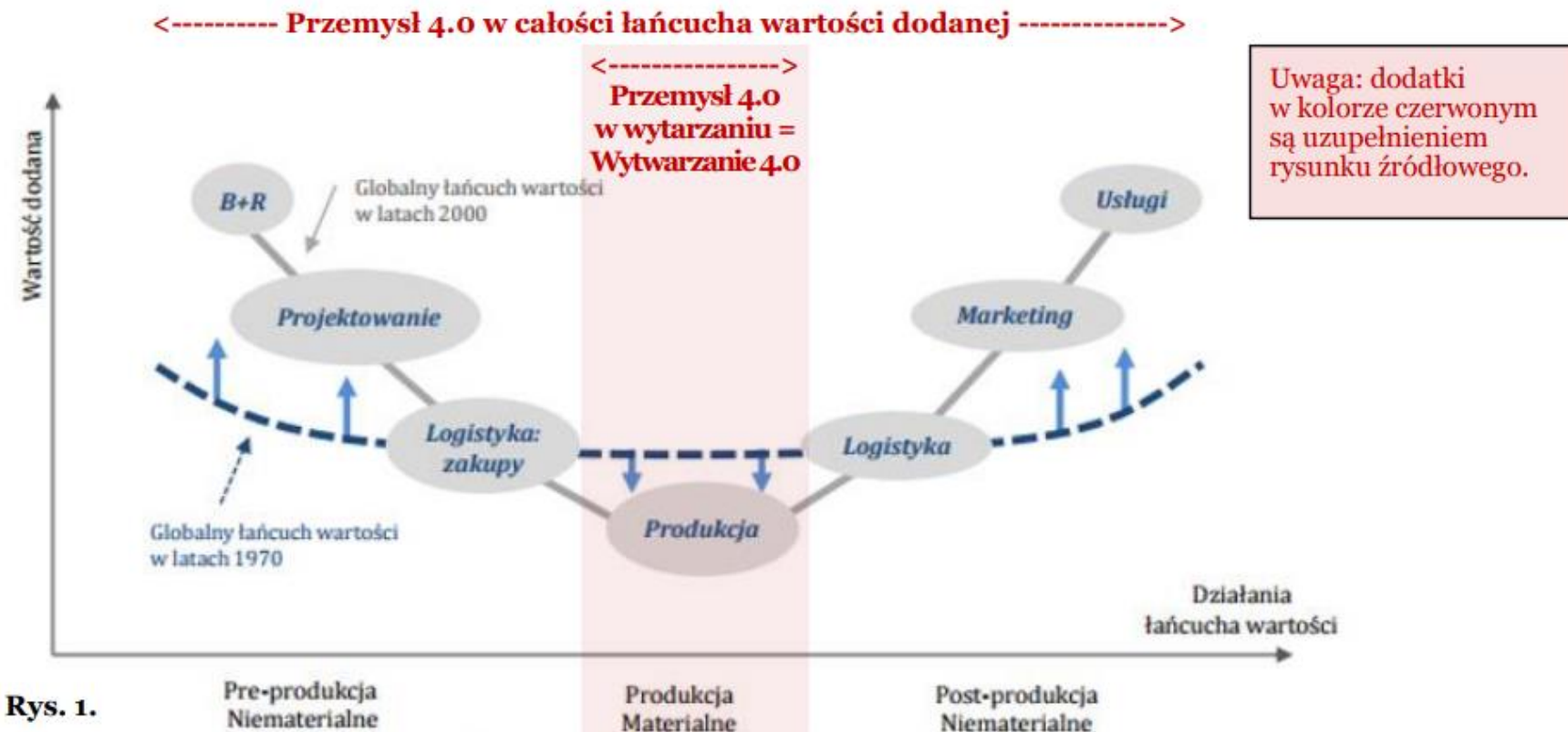
5. Obszar wspomagania: wytwarzanie (w firmie) vs łańcuch wartości dodanej (VAC) i cykl życia produktu (PLC).

Brak wątku polskich łańcuchów wartości dodanej, nastawionych na produkt. Obecnie na świecie konkurencyjność realizowana jest głównie pomiędzy VAC a nie poszczególnymi, wyizolowanymi podmiotami, które są obecnie wykorzystywane najczęściej narzędziowo / przedmiotowo w cudzych VAC.

Współczesny, konkurencyjny produkt globalny rodzi się w VAC, nie w pojedynczej firmie / fabryce

Wytwarzanie vs łańcuch wartości dodanej (2/9)

Rozkład wartości dodanej w łańcuchu wartości dodanej – krzywa U („krzywa uśmiechu”, „smile curve”)

Rys. 1.

Źródło: Opracowanie OECD 2013, s. 216, na podstawie: Shih 1992, Dedrick i Kraemer 1999, Baldwin 2012.

Wytwarzanie vs łańcuch wartości dodanej (3/9)

Wytwarzanie, aby stabilizowało nas w kooperacji międzynarodowej, **powinnoierać się na relatywnie niskich pensjach => „Naga prawda o pensjach Polaków. Właśnie lądujemy na szarym końcu UE”**. businessinsider.com.pl, 21017-11-12

Wytwarzanie vs łańcuch wartości dodanej (4/9)

Interpelacja nr 15635 do ministra finansów z dn.19-09-2017 w sprawie dopuszczalności faktur VAT w wersji tzw. samofakturowania, do organizacji wzajemnych rozrachunków pomiędzy podmiotami wspólnych działań i wspólnych przedsięwzięć, zawartych zgodnie z Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej Nr 11

Zgłaszający: Agnieszka Ścigaj,
data wpływu: 19-09-2017

Wytwarzanie vs łańcuch wartości dodanej (5/9)

- „Czy jest wola polityczna, aby w Polsce powstawały **związki gospodarcze o integracji produktowej**, działające w sposób trwały i zorganizowany, na bazie prawa o wspólnych ustaleniach umownych (wielostronnych umowach wspólnie kontrolowanych)?”
- „Czy Ministerstwo zna formę dokumentu, jakim można „domknąć” tok księgowania bieżących „sprzedaży udziałów w produktach wspólnych działań” i jeśli nie może być zastosowana, dopuszczona rozporządzeniem fakturowym, faktura VAT w wersji tzw. samofakturowania, w aspekcie **przeniesienia na wspólników wielostronnych umów wspólnie kontrolowanych ich dochodów i zobowiązań podatkowych?**”

Wytwarzanie vs łańcuch wartości dodanej (6/9)

Odp. Ministerstwa 2017.11.07: „Ministerstwo Rozwoju wspiera współpracę przedsiębiorstw zarówno tą prowadzoną w ramach sieci, konsorcjów, jak i w ramach struktur klastrowych. **Ministerstwo nie określa jednak charakteru tej współpracy, tzn. nie wskazuje że powinna ona mieć charakter produktowy, ani w jaki sposób ta współpraca powinna być uregulowana i czy w ogóle powinna.**” (...) „bez szczegółowego przedstawienia zasad funkcjonowania poszczególnych podmiotów uczestniczących w danym przedsięwzięciu, **nie jest możliwe określenie skutków podatkowych.**”

Wytwarzanie vs łańcuch wartości dodanej (7/9)

Wynikałoby stąd, że z racji niemożliwości zaewidencjonowania sprzedaży udziałów w produktach wspólnego działania, **MSSF-11 staje się w Polsce martwy a oddolna integracja produktowa (VAC) w praktyce niezwykle kłopotliwa.**

W efekcie, jak się wydaje brak jest od strony księgowej / podatkowej warunków dla powstawania **polskich „czempionów”** w formule np. czeboli.

Uwaga: ww. teza wymaga dalszej konsultacji podatkowej

Wytwarzanie vs łańcuch wartości dodanej (8/9)

Uwaga: o potrzebie **integracji biznesowej VAC** piszemy w Raporcie Przemysł 4.0 (por. [www Rada](http://www.Rada.gov.pl)): **VACM (Value-Added Chain Management)** to wprowadzony przez nas akronim **biznesowego zarządzana łańcuchem wartości dodanej**, nakierowanego zasadniczo na pieniądze i kontrolę zysków.

MR dostało te uwagi w marcu 2017.

Wytwarzanie vs łańcuch wartości dodanej (9/9)

Niezależnie, **VAC** nie znajduje odzwierciedlenia także w **KIS** (Krajowych Inteligentnych Specjalizacjach), tj. „obszarach tematycznych o najwyższym potencjale naukowym i gospodarczym w skali kraju.” Aby dostać dotację, należy wskazać konkretny KIS, w jakim ma być dana działalność.

6. Uwagi końcowe

Dodatkowo dość powierzchownie, jeśli nie niepoprawnie, określony jest związek projektu ustawy z **pułapkami**:

- **średniego dochodu**
- **przeciętnego produktu**
- **braku równowagi** (nie wspomniano).

Pytania i odpowiedzi

© Jan Parczewski
parczewski.jan@gmail.com